

1. Õppetund

2. osa: Virtuaalmaailm ja kaaslased

Mis on sotsiaalvõrgustik?

Sotsiaalne võrgustik ehk sotsiaalvõrgustik ehk suhtlusvõrgustik on suhete võrgustik, mis ühel inimesel on teiste inimeste ja nendest inimestest moodustunud gruppidega, mis omakorda koosnevad inimestest, kel on suhted järgmiste inimestega, kes kuuluvad omakorda erinevatesse gruppidesse.

(Allikas: http://et.wikipedia.org/wiki/Sotsiaalne_võrgustik)

Nii nagu muutub inimese suhtlusringkond elu jooksul, muutub ka sotsiaalne võrgustik Internetis. Internetis suheldes leitakse endale sõpru ning tuttavaid. Iga uue tutvavaga kaasneb omakorda tema sõpradest ja tuttavatest koosnev sotsiaalvõrgustik jne. Nii laieneb sotsiaalne võrgustik Internetis suheldes ja uusi tuttavaid lisades pidevalt.

Uute inimestega kohtumine rikastab meie maailma ja avardab silmaringi. Samas peame olema ka teadlikud ohtudest, mida virtuaalses sotsiaalvõrgustikus suhtlemine võib kaasa tuua. Peamine oht peitub selles, et alati ei saa olla kindel, kes täpselt on väljapoole paistva profiili taga ja kas profiilikirjelduses toodu vastab tegelikkusele.

Võib juhtuda ka nii, et me ise jätame oma profiilikirjelduse kaudu tahtmatult endast väära mulje. Näiteks populaarses suhtlusvõrgustikus Facebook tohib konto olla alates 13. eluaastast. Kõik, kes on loonud endale konto nooremana kui 13 aasta vanusena, näitavad end virtuaalmaailmas vanematena, kui nad tegelikult on.

Selleks, et virtuaalses sotsiaalvõrgustikus hästi toime tulla, vajavad lapsed juhendamist. Üheks heaks näiteks on rahvusvahelised [eTwinningu koostööprojektid](#), kus turvalises keskkonnas õpivad õpilased õpetaja juhendamisel virtuaalselt suhtlema ja õppima.

- 1 Sõbrad ja suhtluskaaslased
- 2 Suhtlemine sotsiaalvõrgustikus
- 3 Privaatsus

Tunniks vajalikud materjalid: arvuti ja projektor, vestluskaardid

TUNNIKAVA

Aeg	Tegevus, vahendid	Märkused
2 min	Sissejuhatav arutelu: a Kas sul on olemas nn virtuaalseid sõpru? b Kus sa neid kohtasid?	
2 min	Video: Sõbrakutse Videole järgnev arutelu: a Mis juhtus? b Kas sõber tohtis niimoodi käituda?	
3 min	Arutelu virtuaalse identiteedi, identiteedi varguse ja privaatsusprobleemide üle.	Õpetaja jagab õpilased väikestesse rühmadesse (2-3 õpilast rühmas) ning jagab igale rühmale situatsioonikaardi. Õpilased arutlevad, milliseid probleeme võivad antud situatsioonid esile kutsuda. Märkus 5
3	Kokkuvõtte arutelust	Märkus 6
7 min	Rühmatöö: netiketi reeglite loomine koostöös	Reeglite loomisel tuleb juhtida õpilaste tähelepanu asjaolule, et Internetis kehtivad samad reeglid, mis päriseluski.
1 min	Kodune töö: enesekontrolli test	

Märkus 5. Situatsioonikaardid

1 Õpilased on vahetunni ajal arvutiklassis. Heliseb tunnikell ja üks õpilane sulgeb kiirustades brauseri akna, kuid jätab enda Facebook'ist välja logimata. Tunni alguses tuleb teine õpilane ja Facebook'i minnes avaneb eelmise õpilase konto. Ta vaatab viimast vestlust ning lisab sinna kommentaari.

Mida sa arvad sellisest teguviisist?

2 Arvutitunnis õppisite just fotode töötlemist. Nalja pärast otsid Internetist poolpalja naise foto, kleebid sellele klassiõe pea ning saadad meiliga sõpradele.

Mille vastu sa eksisid?

3 Koolis ebaõnnestus sinu klassist paljudel viimane kontrolltöö. Otsustate pahameelest luua õpetajale Facebook'i konto, kuhu postitate solvavaid sissekandeid.

Mis võib olla selle tagajärg?

4 Klassi poisid on loonud Facebook'i rühma, kus nad annavad hinnanguid oma klassi tüdrukutele. Nad on kindlad, et seda tegevust keegi ei näe. Siiski näeb seda üks õpetaja juhusliku internetiotsingu kaudu.

Millised võivad olla tagajärjed?

5 Viimases tunnis oli õpilastel rühmatöö, mille tulemused laeti üles virtuaalsesse õpikeskkonda. Õpilane, kes materjalid üles laadis, puudub aga järgmisest tunnist. Rühmakaaslased saadavad talle sõnumi, et ta teataks enda salasõna. Õpilane teebki seda.

Mis võib olla selle tagajärg?

6 Sa märkad Interneti-foorumis vestlust. Avaldad ka arvamust, kuid enda nime asemel kirjutad klassikaaslase nime.

Milline võib olla sinu käitumise tagajärg?

Märkus 6

Teise inimese identiteedi kasutamine on kuritegu, karistuseks võib olla kuni 3 aastat vangistust. Siia alla kuuluvad näiteks teise inimese nime alt Internetis kommenteerimine, blogi pidamine, e-kirjade saatmine, kodulehe loomine, erinevatesse suhtlusvõrgustikesse konto ja profiilide loomine. Kui sedasi tegutsedes lisatakse Internetti valet, laimavat või solvavat infot, siis kahjustatakse rängalt teise isiku õigusi.

Isegi kui keegi on unustanud end meilikastist või suhtlusportaalist välja logida, on võõraste kontode kasutamine kuritegu.

Kuidas soovitada õpilastel enda identiteeti kaitsta?

- 1 Kaitse oma andmeid. Ära avalda liigseid andmeid (näiteks täisnimi, sünniaeg, kodune aadress, kool).
- 2 Kaitse salasõna. Kasuta seda nagu enda hambaharja – ära jaga seda kellegagi ning vaheta iga paari kuu tagant.
- 3 Kui sul on kahtlus, et unustasid enda profiilist avalikust arvutist välja logimata, vaheta esimesel võimalusel salasõna.
- 4 Kui sa märkad, et sinu nime alt on postitatud infot sinu teadmata, informeeri kohe asjaosalisi.
- 5 Pea meeles, et Internetis kehtivad samad suhtlusreeglid, mis ka päriselus.